

عود

زیر و بیم

نگار بوبان

فهرست

۵	پیشگفتار
۸	فهرست علائم
۱۰	تمرین‌های ۱، ۲
۱۱	تمرین ۳
۱۲	تمرین‌های ۴، ۵
۱۳	تمرین‌های ۶، ۷، ۸
۱۴	تمرین‌های ۹، ۱۰، ۱۱
۱۶	تمرین‌های ۱۲، ۱۳
۱۷	تمرین ۱۴
۱۸	تمرین ۱۵
۱۹	تمرین ۱۶
۲۰	تمرین‌های ۱۷، ۱۸
۲۲	تمرین ۱۹
۲۳	تمرین ۲۰
۲۴	تمرین ۲۱
۲۶	تمرین‌های ۲۲، ۲۳
۲۷	تمرین‌های ۲۴، ۲۵
۲۸	تمرین‌های ۲۶، ۲۷، ۲۸
۲۹	تمرین ۲۹
۳۱	تمرین ۳۰
۳۳	تمرین ۳۱
۳۴	تمرین ۳۲
۳۶	تمرین ۳۳
۳۸	تمرین ۳۴

پیشگفتار

در طرح و خلق مجموعه تمرین‌هایی که در این کتاب آمده است، نوازندگان و هنرجویانی را در نظر داشته‌ام که دست‌کم مهارت‌های پایه‌ی نوازندگی را روی ساز عود به‌خوبی آموخته باشند و در سطح متوسطه و بالاتر از آن قرار بگیرند. پس مجموعه‌ای که پیش رو دارید، تمرین‌هایی برای هنرجویان مبتدی عود نیست. قصدم در اصل این بوده است که تمرین‌ها برای کسانی با سطح متوسطه و بالاتر به کیفیت بهتر در نوازندگی و استفاده‌ی کامل‌تر از امکانات ساز کمک کند و موثر افتد.

کمینه‌ی مهارت‌های پایه را که برای این تمرین‌ها لازم است، با این توانایی‌های اولیه تعریف می‌کنم:

- اجرای صحیح و خوش‌صدای مضراب‌های راست و چپ و ترکیب‌های دو-سه-و چندتایی آن‌ها و مضراب ریز.
- شناخت دستان‌ها (محل انگشت‌گذاری برای نغمه‌ها) برای دانگ‌های مختلف موسیقی ایران و تغییر آن‌ها با علایم عرضی.
- اجرای صحیح انگشت‌گذاری (دست چپ) در فواصل مختلف، هم از نظر کیفیت صدادهی هر نغمه و هم صحت زیر و بمی.
- دقت و هماهنگی دست‌های راست و چپ در مضراب و انگشت‌گذاری.
- اجرای جزئیات و تزئینات دست چپ مانند: زینت‌های پیش و پس از نغمه‌ی اصلی، تریل، تکیه، کندن، گلیساندو، ناله (ویبراتو/لویبره).

این مجموعه از توانایی‌ها را بنا بر قاعده هر نوازنده/هنرجویی که کتاب «شیوه‌ی بربط‌نوازی» (اثر منصور نریمان، انتشارات سروش) یا هر معادلی برای محتوای آن را خوب آموخته و نواخته باشد داراست. بنابراین مجموعه تمرین حاضر را باید در ادامه‌ی آن کتاب دید و می‌توان گفت که بخشی از این تمرین‌ها هماهنگ با محتوای آن کتاب اما با تاکید بر نکاتی ایجاد شده که احتمالاً از آن‌ها به آرامی و بدون تمرکز عبور کرده‌ایم.

مجموعه تمرین‌های حاضر قرار است قابلیت نوازنده را در چند مهارت گسترش دهد که به نظر مؤلف خصوصیت‌هایی‌اند که از یک سو نوازندگی را به اصطلاح هرچه بیش‌تر عودی می‌کنند، یعنی نوازنده با تسلط بیش‌تری قادر خواهد بود هر مطلب موسیقایی را به زبان متناسب با ساز عود اجرا کند، و از سوی دیگر امکان ایجاد تنوع و جزئیات را در اجرا افزایش می‌دهند. مهارت‌های اصلی هدف‌گیری شده‌ام از این قرار بوده‌اند:

حرکت آزاد، راحت و مداوم بین سیم‌ها و گردش مضراب راست و چپ در میان (یا به اصطلاح در عرض) سیم‌ها - عود

10

13

- ◀ دقت کنید: شماره‌ی انگشت با دو منحنی کوتاه (میزان هشت)، انگشت‌گذاری پایین‌دسته روی سیم ر، و شماره‌ی انگشت با سه منحنی کوتاه، (میزان یازده) مشابه همان روی سیم لا در پایین‌دسته است.
- ◀ توجه: در میزان اول، نغمه‌ی سل پایین‌دسته (دومین چنگ) را با انگشت دو اجرا می‌کنیم. انگشت دوم را برنمی‌داریم و نغمه‌ی ر (چنگ پنجم) را با انگشت اول می‌گیریم. عین همین انگشت‌گذاری در میزان ۱۱ بین سیم سوم و چهارم تکرار می‌شود.

مرکز موسیقی بتهوون شیراز

17 $\text{♩} = 120$

4

1. 2. *tr* 3 1

V T V (3) (2) V V 1. 2.

در تمرین هجده ملودی بیشتر در پایین دسته می چرخد و به سیم های بهتر می رود. انگشت گذاری نغمه های پایین دسته با دست بازهای مشابهشان همراه شده است.

18 $\text{♩} = 120$

4

7

1 2 V V 1 V V 1 V 2 V V V

V V V V 2 V V 3 V V

V 1 V 3 2 V V 3 2 V 1 V 3 V

تمرین‌های بیست و دو و بیست و سه، ادامه‌ی گردش مضراب راست و چپ، مضراب پرشی و نغمه‌های بدون مضراب است. با یک پایه‌ی ۹ تایی در گروه‌بندی ۲+۲+۲+۳ آغاز شده و در میزان‌های بعد، گروه‌های ۲ تایی و ۳ تایی را جابه‌جا کرده.

♩ = 140

22

4

7

10

◀ نکته: تمرین بیست و سه، همان تمرین بیست و دو است که به جای فواصل سه‌گانه سی کرن در فواصل ماهور سل اجرا می‌شود.

◀ پیشنهاد: می‌توانید همین تمرین را در فواصل اصفهان سل هم بنوازید.

23

4

تمرین سی و دو در دشتی با نغمه‌ی محوری لا (از شور ر) است. گردش مضراب بین نغمه‌های لا و در سیم‌های مختلف یک پایه‌ی ۹ تایی شکل داده که بینابین ملودی‌های کوتاه تکرار می‌شود.

The musical score consists of eight staves of music, numbered 32, 4, 7, 10, 13, 16, 19, and 22. The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is 9/8. The music is written in a single melodic line on a treble clef staff. The notation includes various rhythmic values, accidentals, and performance instructions such as 'V' (vibrato) and 'tr' (trill). The piece is characterized by a repeating 9-measure melodic pattern that is ornamented in different ways across the staves. The first staff (32) shows the initial pattern with vibrato marks. The second staff (4) continues the pattern with vibrato and a trill. The third staff (7) features vibrato and a trill. The fourth staff (10) shows the pattern with vibrato. The fifth staff (13) includes vibrato and a trill. The sixth staff (16) features a trill and vibrato. The seventh staff (19) shows the pattern with vibrato. The eighth staff (22) concludes the pattern with vibrato.